

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta sähkötuesta ja tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki väliaikaisesta sähkötuesta. Sähkön hinnan voimakaan kohoamisen ja arvioiden mukaan edelleen kohoavan hinnan vuoksi katsotaan tarpeelliseksi tukea pienituloisia kotitalouksia erityisellä sähkötuella.

Sähkötukea maksettaisiin niille kotitalouksille, jotka eivät pienituloisuutensa vuoksi pystyisi täysimääräisesti hyödyntämään sähköenergialaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi niiden yhteydessä.

Laki väliaikaisesta sähkötuesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja olemaan voimassa 30 päivään huhtikuuta 2023. Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	3
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	3
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	3
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	4
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	4
4.2.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	4
4.2.1.2 Vaikutukset kotitalouksien taloudelliseen asemaan	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
6 Lausuntopalaute	6
7 Säännöskohtaisen perustelut	6
7.1 Laki väliaikaisesta sähkötuesta	6
7.2 Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	8
8 Voimaantulo	8
9 Suhde muihin esityksiin.....	8
9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	8
9.2 Suhde talousarvioesitykseen	8
10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	8
LAKIEHDOTUKSET	9
1. Laki väliaikaisesta sähkötuesta	9
2. Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	12

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Venäjän sota Ukrainassa on radikaalisti muuttanut paitsi suomalaista ja eurooppalaista turvallisuusympäristöä, myös talouden tilaa ja näkymää. Ensimmäistä kertaa pitkään aikaan Eurooppaa uhkaa perustarpeisiin — lämmitykseen, ruokaan tai kulutushyödykkeisiin — kohdistuva niukkuus, joka johtaa myös hintojen nousuun. Esimerkiksi sähkön hinta on viime aikoina noussut merkittävästi. Harvaan asutussa ja pitkien etäisyyksien Suomessa sähkön hinnan nousu uhkaa vaikeuttaa erityisesti sähkölämmitteisissä omakoti- tai rivitaloissa asuvien pieni- ja keskituloisten toimeentuloa.

Tämän vuoksi hallitus sopi vuoden 2023 talousarvioneuvotteluissa, että voimakkaasti kohonnutta sähkön hintaa kompensoidaan erillisellä sähkötuella niille pienituloisille kotitalouksille, jotka eivät pysty hyödyntämään verotuksessa tehtävää kotitalousvähennystä sähköenergialaskun perusteella.

1.2 Valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen ja valtiovarainministeriön kanssa.

2 Nykytila ja sen arviointi

Kaikkein pienituloisimpien sähkömenoja tuetaan toimeentulotuella. Lisäksi eläkkeensaajan asumistuessa ja yleisessä asumistuessa otetaan huomioon erilliset lämmityskustannukset niille kotitalouksille tai ruokakunnille, joilla lämmitys ei sisälly vuokraan tai vastikkeeseen sekä omassa omakotitalossa asuville. Toimeentulotuki on viimesijainen ja tiukasti tarveharkintainen tuki ja asumistuet taas korvaavat vain osan mainituista kustannuksista. Voimakkaasti kohonneiden kustannusten tilanteessa mainituilla etuuksilla ei pystytä turvaamaan kaikkien pienituloisten tilanteita.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on tukea pienituloisia kotitalouksia tilanteessa, jossa sähkölaskun maksaminen aiheuttaa vaikeuksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta tuesta, jonka toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Kyseessä olisi määräaikainen laki.

Tukeen olisi oikeus kotitaloudella, joka ei tulojen alhaisuudesta johtuen pysty täysimääräisesti hyödyntämään tuloverotukseen valmisteltavaa kotitalousvähennystä sähkölaskun perusteella. Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen tuloverolain (1535/1992) muuttamisesta, jonka perusteella korkeita sähköenergiakustannuksia voi vähentää kotitalousvähennyksenä.

Tuen maksaminen edellyttäisi lisäksi laissa määritellyn omavastuun ylittävää kuukausikohtaista sähkölaskua. Tukea maksettaisiin vakinaisen asunnon sähköenergiasta aiheutuneista kustannuksista. Tukea maksettaisiin 60 % kuukausittaisen sähköenergiakulun 400 euroa ylittävältä osalta. Tukea myönnettäessä otettaisiin huomioon enintään 1500 euron sähköenergiakulu kuukaudessa.

Tukea myönnettäisiin vain kotitalouden omassa käytössä olevan vakituisen asunnon sähkönkäyttöpaikan perusteella. Näin ollen esimerkiksi lapset eivät saisi tukea vanhempiensa vakituisten asunnon sähkölaskuista. Tilanteissa, joissa kotitaloudelle olisi samanaikaisesti käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnettäisiin vain yhden sähkönkäyttöpaikan perusteella. Tukea ei saisi myöskään esimerkiksi vapaa-ajan asunnon sähkölaskun perusteella.

Tukeen ei olisi oikeutta henkilöllä tai kotitaloudella, joka on oikeutettu tuloverolakiin valmistettavaan kotitalousvähennykseen sähköenergiakulun perusteella. Samojen kustannusten perustella voisi näin ollen saada tukea vain joko suorana tukena tai verovähennyksen kautta. Verotuksen kautta myönnettäviä tukia ei voi hyödyntää lainkaan, jos tulot ovat sen verran pienet, että niistä ei tule maksettavaksi tuloveroa. Voi myös olla, että verot riittävät hyödyntämään vain osan kotitalousvähennyksestä. Tarkoituksena on, että verovähennystä hyödyntäisivät ne, joiden verot riittäisivät vähennykseen täysimääräisesti. Esimerkiksi vuonna 2023 veroja aletaan maksaa keskimäärin palkkatulon ylittäessä noin 17 700 euroa, eläketulon ylittäessä noin 12 900 euroa ja etuustulon ylittäessä noin 3 900 euroa. Verojen määrä on keskimäärin noin 2 400 euroa palkkatulon ollessa noin 27 200 euroa, eläketulon ollessa noin 18 800 euroa ja etuustulon ollessa noin 12 800 euroa. Edellä mainitut ovat keskimääräisiä esimerkkejä ja lopulliseen verojen määrään vaikuttaa muun muassa jokaisen henkilökohtaiset vähennykset ja tappiot sekä kunnallisveroprosentti. Verovelvollinen pystyisi itse arvioimaan verojensa riittävyyttä esimerkiksi Verohallinnon veroprosenttilaskurin avulla.

Tukea haettaisiin Kansaneläkelaitokselta. Sitä maksettaisiin ajalla 1.1.—30.4.2023 käytetyn sähköenergian perusteella.

Tämän lain mukainen sähkötuki katsotaan erityiseksi kustannusten korvaukseksi, jota ei katsotaisi tuloksi muuta sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa.

Tuki olisi saajalleen verovapaa.

Tuki rahoitettaisiin valtion varoista.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Sähkötuen mahdollisia saajia arvioidaan olevan noin 100 000. Sähkötuen arvioidaan lisäävän valtion kustannuksia noin 85 miljoonaa euroa vuonna 2023. Sekä sähkötuen saajien määrän että siitä aiheutuvien kustannusten arviointiin liittyy useita epävarmuustekijöitä, muun muassa sähkön hinnan kehitys, kotitalouksien sähkösopimusten laatu ja solmimisajankohta, sähkön kulutus ja sen jakauma, joihin vaikuttaa voimakkaasti esimerkiksi tulevan talven lämpötilat ja niin edelleen.

Vaikutukset julkiseen talouteen riippuu siitä, kuinka korkeaksi kotitalouksien sähkösopimusten hinnat nousevat ja miten paljon sähköenergiaa käytetään. Erityisesti oletus alkutalven sähkön

hinnasta vaikuttaa merkittävästi ehdotuksen kustannusarvioon. Yleisesti sähkön tukkuhintojen ennustaminen lain voimassaoloajalle on vaikeaa. Sähkön futuurihinnat ennustavat hintojen pysyvän korkealla tai nousevan jopa nykyistä korkeammalle. Hintoihin vaikuttaa kuitenkin esimerkiksi Olkiluoto 3:n käyttö, kaasun saatavuus ja hinta, se, tuleeko talvesta leuto vai kylmä ja kuinka sateinen ja tuulinen tuleva talvi on. Lisäksi kansallisesti ja EU-tasolla on selvitettävänä useita eri keinoja hintojen nousun hillitsemiseksi, joilla voi toteutuessaan olla vaikutusta talven 2022—2023 hintoihin.

Epävarmuutta liittyy merkittävästi myös siihen, miten sähkön tukkuhinnat vaikuttavat kotitalouksien sähkösopimuksiin. Ne kotitaloudet, joilla on solmittu määräaikainen sopimus viimeistään keväällä 2022, eivät ole kärsineet merkittävästi sähkön tukkuhintojen noususta. Vaikutusarviossa on käytetty samoja oletuksia kotitalouksien sähkösopimuksista ja niiden hinnoista kuin sähkön arvonlisäverokannan alentamista koskevassa hallituksen esityksessä. Vaikutusarviossa oletetaan, että 50 prosentilla kotitalouksista on kiinteähintainen määräaikainen sopimus, 40 prosentilla toistaiseksi voimassa oleva sopimus ja 10 prosentilla pörssisähkösopimus. Kiinteähintaisen sopimusten osalta oletetaan, että puolella kotitalouksista on lain voimassaolon ajan voimassa vuoden 2021 aikana solmittu sähkösopimus. Muiden kotitalouksien, joilla on kiinteähintainen sopimus, oletetaan uusineen sopimuksensa vuoden 2022 aikana keskimääräisellä 20 sentin kilowattituntihinnalla, joka arvonlisäverokannan alennuksen jälkeen on noin 17,7 senttiä kilowattitunnilta. Toistaiseksi voimassa olevien sekä pörssisähkösopimusten keskihinnan arvioidaan olevan lain voimassaolon aikana 40 senttiä kilowattitunnilta, arvonlisäveroalennuksen jälkeen 35,5 senttiä kilowattitunnilta.

Myös kotitalouksien kuluttaman sähkön määrää on hyvin vaikea ennustaa, sillä siihen vaikuttaa talvella erityisesti ilman lämpötila ja jossain määrin korkeiden sähkönhintojen mahdollinen kulutusta vähentävä vaikutus. Kotitalouksien sähkön hintajoustoksi on esitetty arvoja -3% ja -17% väliltä, mutta todellinen jouston arvo vaihtelee kotitalouksien välillä riippuen muun muassa sähkösopimuksesta ja käytännön mahdollisuuksista vähentää sähkönkulutusta. Korkea sähkön hinta kannustaa vahvasti alentamaan sähkönkulutusta, mutta samaan aikaan arvonlisäverokannan määräaikainen alentaminen sekä kotitalouksille suunnattu sähkövähennys pienentävät tätä kannustinta. Vaikutusarviossa on käytetty -7 prosentin sähkön hintajoustoa kaikille kotitalouksille. Esityksen valmisteluajana tarkempaa aineistoa ei ole ollut saatavilla, joten vaikutusarvio perustuu ensisijaisesti Tilastokeskuksen vuoden 2016 kulutustutkimusaineistoon.

Arvioidaan, että sähkötuen saajia olisi noin 100 000 ja kaksi kolmasosaa heistä maksaisi sähköstään 35,5 senttiä kilowattitunnilta ja yhdellä kolmasosalla olisi edullisempi sopimus, hinta 17,7 senttiä kilowattitunnilta. Tällöin tukea maksettaisiin arviolta noin 85 miljoonaa euroa tammi—huhtikuulta 2023.

Jos tukea saavien sähköenergian hinta olisi korkeampi, esimerkiksi niin, että kaksi kolmasosaa maksaisi sähköstä 45 senttiä kilowattitunnilta ja yksi kolmasosa 17,7 senttiä kilowattitunnilta, tukea maksettaisiin samalta ajalta arviolta noin 120 miljoonaa euroa.

Väliaikaisen sähkötuen säätäminen verovapaaksi sosiaalietuudeksi arvioidaan vähentävän verotuloja laskennallisesti yhteensä noin 26 miljoonalla eurolla suhteessa siihen, jos tuki olisi veronalaista tuloa. Tästä laskennallisesta verotuottomuutoksesta valtion osuus olisi 12 miljoonaa, kuntien osuus 11 miljoonaa, seurakuntien osuus 2 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus 1 miljoonaa euroa. Tässä esityksessä ehdotettujen muutosten perusteella kuntien tosiasialliset verotulot eivät kuitenkaan muutu eikä esityksellä ole vaikutuksia kuntien talouden tasapainotilaan. Hallitus on linjannut, että laskennallista kunnallisverotuoton muutosta ei ole tässä tilanteessa tarpeen kompensoida kunnille.

4.2.1.2 Vaikutukset kotitalouksien taloudelliseen asemaan

Tuen hakija voisi saada tukea 400 euroa ylittävästä kuukauden sähkölaskusta 60 %. Sähkölaskusta huomioidaan enintään 1 500 euroa kuukaudessa. Näin ollen enimmäistuki kuukaudessa olisi 660 euroa. Tukea maksetaan neljältä kuukaudelta, eli tuen enimmäismäärä koko lain voimassaoloajalta olisi 2 640 euroa.

Jos sähkölämmitteisen omakotitalon sähkönkulutus helmikuussa 2023 olisi 2 600 kilowattituntia ja sähköenergian hinta olisi 35 senttiä kilowattitunnilta, maksaisi helmikuun sähköenergia 923 euroa. Sähkötukea maksettaisiin tässä tapauksessa helmikuulta 313,80 euroa.

Tukea saavien keskimääräisen tuen arvioidaan olevan noin 293 euroa kuukaudessa eli yhteensä noin 1 170 euroa neljältä kuukaudelta, jos sähkön kulut olisi tasaista ja sähköenergian hinta 35,5 senttiä kilowattitunnilta. Vastaavasti, jos tukea saavien sähköenergian hinta olisi korkeampi, esimerkiksi 45 senttiä kilowattitunnilta, tuki olisi keskimäärin arvioilta 435 euroa kuukaudessa eli yhteensä noin 1 740 euroa neljältä kuukaudelta.

4.2.2 Vaikutukset Kansaneläkelaitoksen toimintaan

Kansaneläkelaitos on arvioinut, että sähkötuen toimeenpano aiheuttaisi noin 80 henkilötyövuoden henkilöstön lisästarpeen. Työmäärän lisäys painottuu vuoden 2023 alkupuolelle.

Kansaneläkelaitos arvioi toimintamenojensa lisääntyvän noin 5,6 miljoonalla eurolla vuonna 2023 sähkötuen toimeenpanon vuoksi. Henkilöstötarve kohdistuisi lähinnä ratkaisutyöhön ja asiakaspalvelutyöhön.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kohonneiden sähkönhintojen johdosta kotitalouksille myönnettävään tukeen olisi mahdollista hakea vaihtoehtoisia ratkaisuja erilaisilla suorilla tukimuodoilla ja verotuksen kautta. Aikataulusta ja käytännön toteutuksesta johtuen hallitus päätti budjettiriihessä toteuttaa kotitalouksien tukemisen sekä suoran tuen että verovähennyksen kautta.

6 Lausuntopalaute

Esitys on laadittu kiireellisesti helpottamaan pienituloisien toimeentuloa. Lausuntokierrosta ei ole ollut poikkeuksellisten olosuhteiden vaatiman nopean valmistelun vuoksi mahdollista järjestää.

7 Säännöskohtaisen perustelut

7.1 Laki väliaikaisesta sähkötuesta

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin sähkötuen tarkoituksesta.

2 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin siitä, kenellä olisi oikeus sähkötukeen. Tukeen olisi oikeutettu kotitalous, joka on niin pienituloinen, että tuloverolain (1535/1992) 127 §:ssä tarkoitettu täysimääräinen kotitalousvähennys sähkölaskun perusteella ei ole mahdollinen eikä kotitalous ole kyseistä vähennystä hakenut. Jos kotitaloudella olisi käytössään useampi vakituinen asunto, tukea myönnettäisiin vain yhden käyttöpaikan perusteella.

Tuen maksaminen edellyttäisi, että kotitalouden kuluttamaa sähköenergiaa koskeva lasku ylittäisi 5 §:ssä määritellyn omavastuuosuuden.

Kotitalous ei olisi samaan aikaan oikeutettu tämän lain mukaiseen sähkötukeen ja tuloverolain 127g §:ssä tarkoitettuun kotitalousvähennykseen sähköenergialaskun perusteella.

3 §. Ohjaus ja johto sekä toimeenpano. Ehdotetun lain mukaisen tukitoiminnan yleinen ohjaus ja johto kuuluisivat sosiaali- ja terveysministeriölle ja lain toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos.

4 §. Tuen hakeminen ja myöntäminen. Sähkötukea haettaisiin Kansaneläkelaitokselta. Kansaneläkelaitos tutkisi oikeuden tukeen ja myöntäisi tuen hakemuksen ja sen liitteenä toimitetun sähkölaskun perusteella.

Kuluttajien sähköön laskutusvälit vaihtelevat ja siksi tämän lain mukaista tukea olisi mahdollista hakea vielä lain voimassaolon jälkeen, kuitenkin viimeistään 31.12.2023.

5 §. Tuen määrä ja maksaminen. Pykälässä säädettäisiin tukeen oikeuttavista kustannuksista ja niiden omavastuusta sekä enimmäismäärästä. Tuen määrä olisi 60 % omavastuun ylittävästä määrästä. Tukea määrättäessä otettaisiin kuitenkin huomioon enintään enimmäismääräiset kustannukset. Omavastuu olisi 400 euroa kuukaudessa ja huomioon otettava enimmäismäärä olisi 1 500 euroa kuukaudessa.

Säännöksessä määriteltäisiin se, mitä tuettavalla sähköenergialla tarkoitetaan. Sähköenergiasta maksetulla määrällä tarkoitettaisiin sähkönkäyttöpaikkaan hankitusta sähköenergiasta maksettua verollista määrää sekä siihen mahdollisesti liittyvää perusmaksua. Sähkönsiirrosta maksettu määrä ja esimerkiksi mahdolliset viivästyskorvaukset eivät oikeuttaisi sähkötukeen. Sähköenergiasta maksettu määrä ei oikeuttaisi sähkötukeen siltä osin, kuin kustannukset kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen taikka, jos kustannukset on vähennetty verotuksessa.

Sähkötuki maksettaisiin tukea hakeneen henkilön ilmoittamalle pankkitilille. Tuki olisi kuukausikohtainen.

Sähkötukea ei maksettaisi siltä osin, kuin kotitalous on saman laskun perusteella saanut toimeentulotukea.

Sähkötuki olisi saajalleen verovapaata tuloa.

6 §. Tukea koskeva päätös. Pykälässä säädettäisiin Kansaneläkelaitoksen velvollisuudesta antaa sähkötuen myöntämisestä ja hylkäämisestä kirjallinen päätös.

7 §. Menettelysäännökset ja muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin siitä, että tuen toimeenpanossa noudatettaisiin mitä oikeuden tai etuuden siirtämisestä, muutoksenhausta, itseoikaisusta, päätöksen poistamisesta sekä asiakkaan oikeudesta saada tietoja, tietojen saamisesta ja luovuttamisesta säädetään sairausvakuutuslaissa (1224/2004).

Sähkötukea ei saisi ulosmitata.

8 §. Rahoitus. Pykälässä säädettäisiin siitä, että tuki maksettaisiin valtion varoista sekä maksuliikenteestä ja sen järjestämisestä sosiaali- ja terveysministeriön ja Kansaneläkelaitoksen välillä.

9 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta. Laki esitetään tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja että laki olisi voimassa 30. päivään huhtikuuta 2023. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Lakia sovellettaisiin lain voimassaolon päättymisen eli 30.4.2023 jälkeenkin sähkötukea koskeviin asioihin. Kulutetusta sähköenergiasta laskutetaan jälkikäteen ja kuluttajien sähkölaskujen laskutusväli vaihtelee. Tukea voisi näin ollen hakea ja maksaa ajalta 1.1.—30.4.2023 vielä lain voimassaolon päätyttyä.

7.2 Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

92 §. Säännökseen lisättäisiin maininta väliaikaisen sähkötuen verovapaudesta.

8 Voimaantulo

Laki väliaikaisesta sähkötuesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023 ja olemaan voimassa 30.4.2023 saakka. Lakia sovellettaisiin sähkötukeen 30.4.2023 jälkeenkin. Näin ollen esimerkiksi tuen hakemiseen, maksamiseen ja muutoksenhakuun liittyviä säännöksiä sovellettaisiin myös lain voimassaolon päättymisen jälkeen.

Laki tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023 ja olemaan voimassa 31.12.2023 saakka. Lakia sovellettaisiin vuoden 2023 verotukseen.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Valtiovarainministeriö on antanut hallituksen esityksen laiksi tuloverolain muuttamisesta (204/2022 vp), johon tämän esityksen perusteluissa viitataan.

9.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen sekä täydentävään talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi niiden yhteydessä.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys liittyy perustuslaissa turvatuista perusoikeuksista erityisesti 19 §:ssä turvattuun jokaisen oikeuteen sosiaaliturvaan. Esityksellä parannetaan pienituloisten henkilöiden ja kotitalouksien maksukykyä tilanteessa, jossa sähkön hinta on noussut merkittävästi.

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

väliaikaisesta sähkötuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään väliaikaisesta sähkötuesta, jolla tuetaan pienituloisia Suomessa vakinaisesti asuvia kotitalouksia sähkön hinnan noususta johtuvien asunnon kohtuuttomien sähkökustannusten vuoksi.

2 §

Oikeus tukeen

Sähkötukea voidaan myöntää kotitalouden vakituiseen asumiseen käyttämässä Suomessa sijaitsevassa asunnossa 1 päivänä tammikuuta tai sen jälkeen mutta ennen 1 päivää toukokuuta 2023 syntyneistä sähköenergian kustannuksista. Jos kotitaloudella on samanaikaisesti käytössä useampi vakituinen asunto, tukea myönnetään vain yhden sähkönkäyttöpaikan perusteella.

Oikeus sähkötukeen on kotitaloudella, joka ei voi pienituloisuutensa vuoksi täysimääräisesti hyödyntää eikä ole hakenut tuloverolain (1535/1992) 127 g §:ssä tarkoitettua sähköenergialaskun perusteella myönnettävää kotitalousvähennystä.

Sähkötuen myöntämisen edellytyksenä on, että kotitalouden kustannukset sähköenergian kuluksesta ovat suuremmat kuin 5 §:ssä säädetty omavastuu.

Kotitalous ei ole oikeutettu saamaan sähkötukea, jos samaan kotitalouteen kuuluva verovelvollinen on oikeutettu samalta ajalta tuloverolain 127 g §:ssä tarkoitettuun kotitalousvähennykseen sähköenergialaskun perusteella.

3 §

Ohjaus ja johto sekä toimeenpano

Tämän lain mukaisen tukitoiminnan yleinen ohjaus ja johto kuuluvat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle. Lain toimeenpanosta vastaa Kansaneläkelaitos.

4 §

Tuen hakeminen ja myöntäminen

Sähkötukea haetaan Kansaneläkelaitokselta. Kansaneläkelaitos vahvistaa tämän lain toimeenpanossa tarvittavat menettelyt ja lomakkeet.

Kansaneläkelaitos tutkii oikeuden tukeen ja myöntää tuen hakemuksen ja sen liitteenä toimitetun sähkölaskun perusteella.

Tämän lain mukaista sähkötukea on haettava vuoden 2023 loppuun mennessä.

5 §

Tuen määrä ja maksaminen

Sähkötuen määrä on 60 prosenttia kulutetusta sähköenergiasta maksetusta määrästä siltä osin kuin se ylittää omavastuuosuuden. Omavastuuosuus on 400 euroa kuukaudessa. Sähkötukea myönnettäessä huomioon otettava sähköenergiasta maksettu määrä on enintään 1 500 euroa kuukaudessa.

Sähköenergiasta maksetulla määrällä tarkoitetaan sähkönkäyttöpaikkaan hankitusta sähköenergiasta maksettua verollista määrää sekä siihen mahdollisesti liittyvää perusmaksua. Sähkönsiirrosta maksettu määrä ei oikeuta sähkötukeen. Sähköenergiasta maksettu määrä ei oikeuta sähkötukeen siltä osin, kuin kustannukset kohdistuvat elinkeinotoimintaan tai maatalouden harjoittamiseen taikka, jos kustannukset on vähennetty verotuksessa.

Sähkötuki on kuukausikohtainen ja se maksetaan tukea hakeneen henkilön ilmoittamalle pankkitilille.

Sähkötukea määrättäessä ei oteta huomioon sähkölaskua siltä osin, kun laskun perusteella on maksettu toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitettua tukea.

Sähkötuki on saajalleen verovapaa.

6 §

Tukea koskeva päätös

Kansaneläkelaitos antaa kirjallisen päätöksen sähkötuen myöntämisestä tai hylkäämisestä.

7 §

Menettelysäännökset ja muutoksenhaku

Sähkötuen siirtämiseen toiselle sovelletaan, mitä oikeuden tai etuuden siirtämisestä toiselle säädetään sairausvakuutuslain (1224/2004) 15 luvun 15 §:n 2 momentissa. Tukeen sovelletaan myös, mitä muutoksenhausta, itseoikaisusta ja päätöksen poistamisesta säädetään sairausvakuutuslain 17 luvussa sekä mitä asiakkaan oikeudesta saada tietoja, tietojen saamisesta ja luovuttamisesta säädetään mainitun lain 19 luvussa.

Sähkötukea ei saa ulosmitata.

8 §

Rahoitus

Sähkötuki maksetaan valtion varoista. Sosiaali- ja terveysministeriö korvaa Kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla suoritettavista tuista aiheutuvat kustannukset.

Valtio maksaa sähkötuesta aiheutuvat kustannukset enakkoon Kansaneläkelaitokselle kunkin kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan. Toteutuneiden kustannusten ja suoritettujen ennakoiden erotus vahvistetaan Kansaneläkelaitoksen tilinpäätöksen yhteydessä. Kansaneläkelaitos palauttaa valtion maksaman ylijäämän sosiaali- ja terveysministeriölle tai sosiaali- ja terveysministeriö maksaa alijäämän Kansaneläkelaitokselle tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan kuukauden aikana.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20____ ja on voimassa 30 päivään huhtikuuta 2023.
Tätä lakia sovelletaan sähkötukeen myös tämän lainvoimassaolon päättyttyä.

2.

Laki

tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 92 §:n 27 kohta sellaisena kuin se on laissa 1510/2016,
ja
lisätään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1360/2002, 1273/2004, 528/2005, 770/2005,
1128/2005, 946/2008, 929/2012, 1246/2013 ja 1510/2016, väliaikaisesti uusi 28 kohta seuraavasti:

92 §

Verovapaat sosiaalietuudet

Veronalaista tuloa eivät ole:

27) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) mukainen vastaanottoraha ja käyttöraha;
28) väliaikaisesta sähkötuesta annetussa laissa (/) tarkoitettu tuki.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2023.
Tätä lakia sovelletaan vuoden 2023 verotuksessa.

Helsingissä 20.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen